

ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტი 24

დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებითი შენიშვნები

მიზანი

1. წინამდებარე სტანდარტის მიზანია უზრუნველყოს, რომ საწარმოს ფინანსური ანგარიშგება შეიცავდეს აუცილებელ განმარტებით შენიშვნებს, რათა ყურადღება მიექცეს იმ გარემოებას, რომ საწარმოს ფინანსურ მდგომარეობასა და მოგება/ზარალზე შესაძლოა გავლენა იქონიოს დაკავშირებული მხარეების არსებობამ, ასევე ასეთ მხარეებთან შესრულებულმა სამეურნეო ოპერაციებმა და ამ ოპერაციებიდან წარმოქმნილი დაუფარავი ნაშთების, მათ შორის ვალდებულებების არსებობამ.

მოქმედების სფერო

2. სტანდარტი გამოყენებულ უნდა იქნეს:
 - ა) დაკავშირებულ მხარეთა ურთიერთობებისა და სამეურნეო ოპერაციების იდენტიფიცირებისას;
 - ბ) საწარმოსა და მის დაკავშირებულ მხარეებს შორის არსებული დაუფარავი ნაშთების, მათ შორის ვალდებულებების იდენტიფიცირებისას;
 - გ) ისეთი გარემოებების იდენტიფიცირებისათვის, როდესაც მოითხოვება (ა) და (ბ) პუნქტებით გათვალისწინებული მუხლების შესახებ განმარტებითი შენიშვნები; და
 - დ) ამ პუნქტების შესაფერისი განმარტებების განსაზღვრისას.
3. წინამდებარე სტანდარტი მოითხოვს დაკავშირებულ მხარეთა ურთიერთობების, სამეურნეო ოპერაციებისა და დაუფარავი ნაშთების, მათ შორის ვალდებულებების განმარტებას სათავო საწარმოს, ინვესტირებულ საწარმომე ერთობლივი კონტროლის უფლების, ან მნიშვნელოვანი გავლენის მქონე ინვესტირების მიერ ფასს 10-ისა – „კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება“ და ბასს 27-ის – „ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება“ – შესაბამისად წარდგენილი კონსოლიდირებული და ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში.
4. დაკავშირებული მხარის სამეურნეო ოპერაციები და ჯგუფის სხვა საწარმოებთან მიმართებით არსებული დაუფარავი ნაშთები აისახება ანგარიშვალდებული საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებაში. ჯგუფის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას ანუ უღირდება დაკავშირებული მხარეების შიდაჯგუფური ოპერაციები და დაუფარავი ნაშთები, გარდა იმისა, რომლებიც ეხება საინვესტიციო საწარმოსა და მის შვილობილ საწარმოებს, რომლებიც შეფასებულია რეალური ღირებულებით, ცვლილებების მოგებაში ან ზარალში ასახვით.

დაკავშირებული მხარეების განმარტებითი შენიშვნების მიზანი

5. დაკავშირებულ მხარეთა შორის ურთიერთობა კომერციული და სამეწარმეო საქმიანობისათვის დამახასიათებელი ჩვეულებრივი ნიშან-თვისებაა. მაგალითად, საწარმოები ხშირად თავიანთ საქმიანობას ახორციელებენ შვილობილი საწარმოების, ერთობლივი საქმიანობის ან მეკავშირე საწარმოების საშუალებით. ასეთ შემთხვევაში, საწარმოს შესაძლებლობა აქვს, გავლენა მოახდინოს ინვესტირებული საწარმოს საფინანსო და სამეურნეო პოლიტიკაზე კონტროლის, ერთობლივი კონტროლის ან მნიშვნელოვანი გავლენის არსებობით.
6. დაკავშირებულ მხარეთა ურთიერთობამ შესაძლოა გავლენა მოახდინოს ანგარიშვალდებული საწარმოს მოგებაზე ან ზარალზე და ფინანსურ მდგომარეობაზე. დაკავშირებულმა მხარეებმა შეიძლება ისეთი სამეურნეო ოპერაციებიც განახორციელონ, რასაც არ გააკეთებდნენ არადაკავშირებული მხარეები. მაგალითად, საწარმო, რომელიც სათავო საწარმომე საქონელს

თვითღირებულებით ყიდის, იმავე პირობებით სხვა მომხმარებელზე საქონელს შეიძლება არ გაყიდეს. მეორე მხრივ, დაკავშირებულ მხარეებს შორის შესაძლოა ისეთი მოცულობის სამეურნეო ოპერაციები არ განხორციელდეს, როგორც არადაკავშირებულ მხარეებს შორის.

7. დაკავშირებულ მხარეთა ურთიერთობამ შესაძლოა გავლენა მოახდინოს საწარმოს მოგებაზე ან ზარალზე და ფინანსურ მდგომარეობაზე იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც დაკავშირებულ მხარეთა შორის სამეურნეო ოპერაციებს ადგილი არა აქვს. თვით ამგვარი ურთიერთობის არსებობის ფაქტიც კი საკმარისია იმისათვის, რომ გავლენა მოახდინოს ანგარიშვალდებულ საწარმოსა და სხვა მხარეთა შორის განხორციელებულ სამეურნეო ოპერაციებზე. მაგალითად, შეიძლება საწარმომ შესაძლოა ურთიერთობა შეწყვიტოს სავაჭრო პარტნიორთან, სათავო საწარმოს მიერ სხვა შეიღობილი საწარმოს შეძენის შემდეგ, რომელიც იმავე სფეროში საქმიანობდა, რომელშიც ყოფილი პარტნიორი და, პირიქით, რომელიმე დაკავშირებულმა მხარემ შესაძლოა უარი თქვას სამეურნეო ოპერაციაზე, მასზე სხვა საწარმოს მნიშვნელოვანი გავლენის არსებობის გამო. მაგალითად, შეიღობილი საწარმომ სათავო საწარმოსაგან შეიძლება მიიღოს მითითება, რომ მან არ განახორციელოს სამეცნიერო-კვლევითი და საცდელ-საკონსტრუქციო სამუშაოები.
8. გემოაღნიშნული მიმეგების გამო, ანგარიშვალდებული საწარმოს დაკავშირებული მხარის სამეურნეო ოპერაციების, დაუფარავი ნაშთების, მათ შორის ვალდებულებებისა და ურთიერთობების ცოდნამ შესაძლოა გავლენა იქონიოს ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებელთა მიერ საწარმოს ოპერაციების შეფასებაზე, მათ შორის, საწარმოს რისკებისა და შესაძლებლობების შეფასებაზე.

განმარტებები

9. **წინამდებარე სტანდარტში ტერმინები გამოყენებულია შემდეგი მნიშვნელობით:**

დაკავშირებული მხარე არის პიროვნება ან საწარმო, დაკავშირებული იმ საწარმოსთან, რომელიც ამბადებს ფინანსურ ანგარიშგებას (გემოაღნიშნული საწარმო წინამდებარე სტანდარტში მოიხსენიება როგორც „ანგარიშვალდებული საწარმო“).

 - ა) პიროვნება ან მისი ახლო ნათესავი მიიჩნევა ანგარიშვალდებული საწარმოსთვის დაკავშირებულ მხარედ, თუ:
 - (i) ეს პიროვნება აკონტროლებს ან ერთობლივად აკონტროლებს ანგარიშვალდებულ საწარმოს; ან
 - (ii) მას აქვს მნიშვნელოვანი გავლენა ანგარიშვალდებულ საწარმოზე; ან
 - (iii) არის ანგარიშვალდებული საწარმოს ან მისი სათავო საწარმოს უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობის წევრი.
 - ბ) საწარმო მიიჩნევა ანგარიშვალდებული საწარმოსთვის დაკავშირებულ მხარედ, თუ შემდეგი პირობებიდან რომელიმე არსებობს:
 - (i) ეს საწარმო და ანგარიშვალდებული საწარმო არიან ერთი და იმავე ჯგუფის წევრები (რაც იმას ნიშნავს, რომ სათავო საწარმო, შეიღობილი საწარმო და იმავე სათავო საწარმოს სხვა შეიღობილი საწარმოები ერთმანეთთან არიან დაკავშირებული);
 - (ii) ერთ-ერთი საწარმო არის მეორის მეკავშირე საწარმო ან ერთობლივი საწარმო (ან იმ ჯგუფის რომელიმე წევრის მეკავშირე საწარმო ან ერთობლივი საწარმო, რომლის წევრიც არის მეორე საწარმო);
 - (iii) ორივე საწარმო წარმოადგენს ერთი და იმავე მესამე მხარის ერთობლივ საწარმოს;

- (iv) ერთი საწარმო არის რომელიმე მესამე მხარის ერთობლივი საქმიანობა, ხოლო მეორე საწარმო იმავე მესამე მხარის მეკავშირე საწარმოა;
- (v) ეს საწარმო არის ან ანგარიშვალდებული საწარმოს, ან ანგარიშვალდებულ საწარმოსთან დაკავშირებული რომელიმე მხარის დაქირავებულ მომუშავეთა შრომითი საქმიანობის შემდგომი გასამრჯელოების პროგრამის განმახორციელებელი. თუ ანგარიშვალდებული საწარმო თვითონ არის ამგვარი პროგრამის განმახორციელებელი, სპონსორი დამქირავებლებიც ანგარიშვალდებული საწარმოსთვის დაკავშირებულ მხარეებად მიიჩნევა;
- (vi) ამ საწარმოს აკონტროლებს ან ერთობლივად აკონტროლებს (ა) პუნქტში მითითებული რომელიმე პიროვნება;
- (vii) (ა) (i) პუნქტში მითითებულ რომელიმე პიროვნებას აქვს მნიშვნელოვანი გავლენა ამ საწარმოზე, ან ეს პიროვნება არის ზემოაღნიშნული საწარმოს (ან მისი სათავო საწარმოს) უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობის წევრი;
- (viii) ეს საწარმო, ან იმავე ჯგუფში შემავალი სხვა საწარმო, რომელსაც მოცემული საწარმო განეკუთვნება, ანგარიშვალდებულ საწარმოს, ან ანგარიშვალდებულ საწარმოს სათავო საწარმოსთვის ასრულებს მმართველობით მომსახურებას.

დაკავშირებულ მხარეთა ოპერაცია – რესურსების, მომსახურების ან ვალდებულებების გადაცემა ანგარიშვალდებულ საწარმოსა და დაკავშირებულ მხარეს შორის, მიუხედავად იმისა, მოითხოვება თუ არა თანხის გადახდა.

პიროვნების ახლო ნათესავები – არიან ოჯახის ის წევრები, რომლებსაც, სავარაუდოდ, შეუძლიათ გავლენის მოხდენა პიროვნებაზე, ან შეიძლება თავად მოექცნენ ამ პიროვნების გავლენის ქვეშ საწარმოსთან ოპერაციების წარმოებისას, მათ შორის:

- ა) პიროვნების შვილები და მეუღლე, ან არაოფიციალური მეუღლე;
- ბ) პიროვნების მეუღლის, ან არაოფიციალური მეუღლის შვილები; და
- გ) ამ პიროვნების, ან მისი მეუღლის, ან არაოფიციალური მეუღლის კმაყოფაზე მყოფი პიროვნებები.

კომპენსაცია მოიცავს დაქირავებულ მომუშავეთა ყველა გასამრჯელოს (როგორც განსაზღვრულია ბასს 19-ით – „დაქირავებულ მომუშავეთა გასამრჯელოები“), მათ შორის გასამრჯელოს, რომელსაც ეხება ფასს 2 – „წილობრივი გადახდა“. დაქირავებულ მომუშავეთა გასამრჯელო არის საწარმოს მიერ, ან საწარმოს სახელით ნებისმიერი ფორმით გადახდილი, გადასახდელი ან გაცემული ანაზღაურება, საწარმოსათვის გაწეული მომსახურების სანაცვლოდ. იგი ასევე მოიცავს ისეთი სახის ანაზღაურებას, რომელიც გადახდილია სათავო საწარმოს სახელით მოცემულ საწარმოსთან დაკავშირებით. კომპენსაციას განეკუთვნება:

- ა) არსებული თანამშრომლების მოკლევადიანი გასამრჯელოები, როგორცაა, ხელფასი, თანამდებობრივი სარგო, სოციალდევების შენაგანები, ყოველწლიური ფასიანი შევებულებისა და ფასიანი ბიულეტენის ანაზღაურება, მოგებაში მონაწილეობა და პრემიები (თუ ანაზღაურებადია პერიოდის დასრულებიდან 12 თვის განმავლობაში) და არაფულადი სარგებელი (როგორცაა: სამედიცინო მომსახურება, საცხოვრებელი უზრუნველყოფა, ავტომანქანით მომსახურება და უფასო ან დაფინანსებული (სუბსიდირებული) საქონელი და მომსახურება);
- ბ) შრომითი საქმიანობის შემდგომი გასამრჯელოები, როგორცაა: პენსიები, პენსიაზე გასულ პირთა სხვა სახის დახმარებები, შრომითი საქმიანობის შემდგომი პერიოდის სიცოცხლის დამდევვა და სამედიცინო მომსახურება;
- გ) დაქირავებულ მომუშავეთა სხვა გრძელვადიანი გასამრჯელოები, მათ შორის: შევებულება ხანგრძლივი მუშაობის სტაჟისათვის ან შემოქმედებითი შევებულება, საიუბილეო ან სხვა სახის გასამრჯელო ხანგრძლივი მუშაობის სტაჟისათვის, ხანგრძლივი ვადით შრომისუ-

ნარობასთან დაკავშირებული კომპენსაცია და თუ სრულად არ ექვემდებარება გადახდას პერიოდის დასრულებიდან 12 თვეში, მოგებაში მონაწილეობა, პრემიები და გადავადებული კომპენსაციები;

- დ) შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტასთან დაკავშირებული გასამრჯელოები; და
- ე) წილობრივი გადახდა.

უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობაში იგულისხმებიან ის პიროვნებები, მათ შორის ნებისმიერი დირექტორი (აღმასრულებელი ან სხვა ფუნქციის შემსრულებელი), რომლებსაც მინიჭებული აქვთ საწარმოს საქმიანობის დაგეგმვის, მართვისა და კონტროლისათვის აუცილებელი უფლებამოსილება და პასუხისმგებლობა, პირდაპირ ან არაპირდაპირ.

სახელმწიფო – გულისხმობს მთავრობას, სახელმწიფო უწყებებსა და ადგილობრივი, ეროვნული ან საერთაშორისო დონის ანალოგიურ ორგანიზაციებს.

სახელმწიფოსთან დაკავშირებული საწარმო – საწარმო, რომელსაც აკონტროლებს ან ერთობლივად აკონტროლებს სახელმწიფო, ან, რომელმაც მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს სახელმწიფოს.

გერმინები „კონტროლი“, „ერთობლივი კონტროლი“ და „მნიშვნელოვანი გავლენა“ განმარტებულია ფასს 10-ში, ფასს 11-სა – „ერთობლივი საქმიანობა“ და ბასს 28-ში – „ინვესტიციები მეკავშირე და ერთობლივ საწარმოებში“ – შესაბამისად და წინამდებარე სტანდარტშიც იმავე მნიშვნელობით გამოიყენება, რაც მინიჭებული აქვს ზემოხსენებულ ფასს-ებში.

10. თითოეულ შესაძლო დაკავშირებულ მხარესთან ურთიერთობის განხილვისას, ყურადღება უნდა გამახვილდეს თავად ურთიერთობის ხასიათზე და არა მარტო მის იურიდიულ ფორმაზე.

11. მოცემული სტანდარტის მიზნებისთვის, დაკავშირებულ მხარეებად არ მიიჩნევა:

- ა) ორი საწარმო მხოლოდ იმიტომ, რომ მათ ერთი საერთო დირექტორი ან სხვა უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელი ჰყავთ, ან იმიტომ, რომ ერთი საწარმოს უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობის წევრს მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს მეორე საწარმოზე;
- ბ) ორი ერთობლივი მეწილე მხოლოდ იმიტომ, რომ ისინი ერთობლივ კონტროლს ახორციელებენ ერთობლივ საწარმოზე;
- გ) (i) ფინანსური რესურსების მომწოდებლები;
- (ii) პროფკავშირები;
- (iii) კომუნალური მომსახურების საწარმოები; და
- (iv) სახელმწიფო დაწესებულებები და უწყებები, რომლებიც არ აკონტროლებენ, ერთობლივად არ აკონტროლებენ და არც მნიშვნელოვანი გავლენა არა აქვთ ანგარიშვალდებულ საწარმოზე –

მარტო იმიტომ, რომ ჩვეულებრივი საქმიანი ურთიერთობა აქვს საწარმოსთან (მაშინაც კი, თუ მას შეუძლია საწარმოს მოქმედების თავისუფლების შეზღუდვა, ან მონაწილეობის მიღება მისი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში); და

დ) ცალკეული მომხმარებელი, მომწოდებელი, დისკრიბუტორი, ფრანშიზის მიმცემი, ან გენერალური აგენტი, რომელთანაც საწარმო მნიშვნელოვანი მოცულობის საქმიან ოპერაციებს აწარმოებს – მხოლოდ ამ საქმიანობიდან მიღებულ შედეგებზე ეკონომიკური დამოკიდებულების გამო.

12. დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებაში მეკავშირე საწარმო მოიცავს მეკავშირე საწარმოს შვილობილ საწარმოებსაც, ხოლო ერთობლივი საქმიანობა მოიცავს ერთობლივი საქმიანობის შვილობილ საწარმოებსაც. მაგალითად, მეკავშირე საწარმოს შვილობილი საწარმო და ინვესტორი, რომელსაც მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს ამ მეკავშირე საწარმოზე, ერთმანეთის დაკავშირებული მხარეები არიან.

განმარტებითი შენიშვნები

ყველა საწარმოსთვის

13. სათავე და შეიღობილ საწარმოს შორის ურთიერთობა ფინანსურ ანგარიშგებაში უნდა გამ-
ქლავდეს, მიუხედავად იმისა, განხორციელდა თუ არა ამ დაკავშირებულ მხარეებს შორის სა-
მეურნეო ოპერაციები. ანგარიშვალდებულმა საწარმომ განმარტებით შენიშვნებში უნდა
განაცხადოს მისი სათავე საწარმოს და, თუ განსხვავებულია, საბოლოო მაკონტროლებელი
მხარის სახელები. თუ არც სათავე საწარმო და არც საბოლოო მაკონტროლებელი მხარე გა-
მოსაქვეყნებლად არ ამზადებს კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებას, მაშინ ასევე
მითითებული უნდა იყოს შემდეგი ყველაზე ზემდგომი რანგის სათავე საწარმოს სახელწოდე-
ბაც, რომელიც აქვეყნებს ფინანსურ ანგარიშგებას.
14. იმისათვის, რომ ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებელს წარმოვინებო შეეძლოს, რა გავ-
ლენას ახდენს ანგარიშვალდებულ საწარმომ დაკავშირებულ მხარეთა ურთიერთობა, მიზან-
შეწონილია (როდესაც კონტროლი არსებობს), ანგარიშვალდებულმა საწარმომ ფინანსური ან-
გარიშგების განმარტებით შენიშვნებში აღწეროს დაკავშირებულ მხარეთა შორის ურთიერ-
ობა, იმის მიუხედავად, შესრულებულია თუ არა მათ შორის რაიმე სამეურნეო ოპერაცია.
15. გარდა იმ განმარტებებისა, რომლებსაც ითვალისწინებს ბასს 27 და ფასს 12 – „*განმარტებითი
შენიშვნები სხვა საწარმოებში მონაწილეობის შესახებ*“ – ანგარიშვალდებულ საწარმოს
დამატებით მოეთხოვება ინფორმაციის გამჟღავნება სათავე და შეიღობილი საწარმოების
ურთიერთობების შესახებ.
16. მე-13 პუნქტში ნახსენებია შემდეგი ყველაზე ზემდგომი რანგის სათავე საწარმო. ეს არის პირ-
ველი სათავე საწარმო ჯგუფში, ანგარიშვალდებული საწარმოს უშუალო სათავე საწარმოს
ზემდგომი, რომელიც აქვეყნებს კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებას.
17. ანგარიშვალდებულმა საწარმომ უნდა გახსნას ინფორმაცია უმაღლესი რანგის ხელმძღვანე-
ლობის ანამზადურების შესახებ მთლიანად და თითოეული ქვემოთ ჩამოთვლილი კატეგორიე-
ბისათვის ცალ-ცალკე:
- დაქირავებულ მომუშავეთა მოკლევადიანი გასამრჯელოები;
 - შრომითი საქმიანობის ზემდგომი გასამრჯელოები;
 - სხვა გრძელვადიანი გასამრჯელოები;
 - შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტასთან დაკავშირებული დახმარებები; და
 - წილობრივი გადახდა.
- 17ა. თუ საწარმო მმართველობითი ხასიათის მომსახურებას იღებს სხვა საწარმოსგან („მმართვე-
ლი საწარმო“), საწარმოს არ ევალდება მე-17 პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნების
გამოყენება კომპენსაციის მიმართ, რომელიც მმართველმა საწარმომ გადაუხადა თავის
თანამშრომლებს ან ღირეჭორებს, ან გადასახდელი აქვს თავისი თანამშრომლების ან
ღირეჭორებისთვის.
18. თუ საწარმოს ფინანსური ანგარიშგებით მოცულ პერიოდში დაკავშირებულ მხარესთან ჰქონ-
და სამეურნეო ოპერაციები, მან ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში უნდა ახსნას დაკავში-
რებულ მხარეებს შორის არსებული ურთიერთობების ხასიათი, ასევე გაამჟღავნოს ამ სამე-
ურნეო ოპერაციებისა და დაუფარავი ნაშთების, მათ შორის ვალდებულებების შესახებ ინ-
ფორმაცია, რომელიც აუცილებელია ფინანსურ ანგარიშგებაზე ამ ურთიერთობის პოტენციური
გავლენის გაგებისათვის. გემოაღნიშნული ინფორმაციის შესახებ განმარტებითი შენიშვნები
მოითხოვება მე-17 პუნქტის მოთხოვნების დამატებით. განმარტებითი შენიშვნების
ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს სულ მცირე:
- სამეურნეო ოპერაციების მოცულობას;
 - დაუფარავი ნაშთების, მათ შორის ვალდებულებების მოცულობას; და

- (i) მათი დაფარვის ვადებსა და პირობებს, მათ შორის, ინფორმაციას მათი უზრუნველყოფის შესახებ და დაფარვისათვის საჭირო ანაზღაურების ფორმას; და
 - (ii) გაცემული ან მიღებული გარანტიების შესახებ დეტალურ ინფორმაციას;
- გ) დაუფარავ ნაშთებთან დაკავშირებული საექვო ვალების ანარიცხებს; და
- დ) დაკავშირებული მხარეებისაგან მისაღებ უიმედო ან საექვო ვალებთან დაკავშირებით მოცემულ პერიოდში აღიარებულ ხარჯებს.
- 18ა. საწარმომ უნდა აჩვენოს მმართველობითი მომსახურების ანაზღაურებაზე დახარჯული თანხები, რომელიც გაუწია მას დამოუკიდებელმა სუბიექტმა, მმართველმა საწარმომ.
19. მე-18 პუნქტით მოთხოვნილი განმარტებები ცალ-ცალკე უნდა გაკეთდეს თითოეული შემდეგი კატეგორიისათვის:
- ა) სათავო საწარმო;
 - ბ) საწარმოები, რომლებიც ახორციელებენ ერთობლივ კონტროლს ანგარიშვალდებულ საწარმოზე, ან გააჩნიათ მნიშვნელოვანი გავლენა მასზე;
 - გ) შვილობილი საწარმოები;
 - დ) მეკავშირე საწარმოები;
 - ე) ერთობლივი საწარმოები, სადაც ანგარიშვალდებული საწარმო არის ერთობლივი მეწილე;
 - ვ) ანგარიშვალდებული საწარმოს ან მისი სათავო საწარმოს უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობა; და
 - ზ) სხვა დაკავშირებული მხარეები.
20. მე-19 პუნქტის მიხედვით, დაკავშირებული მხარეებისთვის გადასახდელი და მათგან მისაღები თანხების კლასიფიკაცია სხვადასხვა კატეგორიებად არის ბასს 1-ით – „ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა“ – მოთხოვნილი განმარტებების გაფართოება, რომელიც ასახული უნდა იყოს ან უშუალოდ ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში, ან განმარტებით შენიშვნებში. კატეგორიები იმისთვისაა გაფართოებული, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს დაკავშირებული მხარეების ნაშთებისა და დაკავშირებულ მხარეებს შორის ოპერაციების უფრო ყოველმხრივი ანალიზი.
21. ქვემოთ ჩამოთვლილია სამეურნეო ოპერაციების მაგალითები, რომელთა შესახებაც უნდა გაშუქდეს ინფორმაცია განმარტებით შენიშვნებში, თუ ისინი განხორციელებულია დაკავშირებულ მხარეებთან:
- ა) საქონლის (მზა პროდუქცია ან ნახევარფაბრიკატები) ყიდვა ან გაყიდვა;
 - ბ) უძრავი ქონებისა და სხვა აქტივების ყიდვა ან გაყიდვა;
 - გ) მომსახურების გაწევა ან მიღება;
 - დ) იჯარა;
 - ე) სამეცნიერო კვლევისა და საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების გადაცემა;
 - ვ) გადაცემა სალიცენზიო შეთანხმებების საფუძველზე;
 - ზ) გადაცემა ფინანსური შეთანხმებების საფუძველზე (მათ შორის, სესხები და შენაგანები საკუთარ კაპიტალში ფულადი სახსრებით ან ნაგურით);
 - თ) გარანტიების ან გირაოს (უზრუნველყოფის) გაცემა;

- ო) სახელშეკრულებო ვალდებულებების აღება იმის თაობაზე, რომ ანგარიშვალდებულმა საწარმომ გარკვეული რამ უნდა მოიმოქმედოს, მომავალში ამა თუ იმ კონკრეტული მოვლენის მოხდენის ან არმოხდენის შემთხვევაში, მათ შორის, დაუმთავრებელი კონტრაქტებისთვის (აღიარებული ან აუღიარებული); და
 - კ) დავალიანებების დაფარვა ანგარიშვალდებული საწარმოს სახელით ან ანგარიშვალდებული საწარმოს მიერ დაკავშირებული მხარის სახელით.
22. სათავო საწარმოს ან შვილობილი საწარმოს მონაწილეობა დადგენილგადასახდელიან პროგრამაში, რომლის დროსაც რისკები განაწილებულია ჯგუფის საწარმოებს შორის, წარმოადგენს დაკავშირებულ მხარეთა ოპერაციას (იხ. ბასს 19-ის პუნქტი (34 ბ)).
23. განმარტებები იმის შესახებ, რომ დაკავშირებულ მხარეებთან სამეურნეო ოპერაციები შესრულებულია „გაშლილი ხელის მანძილის პრინციპით“ გათვალისწინებული პირობების ეკვივალენტურად, მხოლოდ მაშინ გაკეთდება, თუ შესაძლებელია ამგვარი პირობების დასაბუთება.
24. მსგავსი ხასიათის მუხლების განმარტება შესაძლებელია აგრეგირებულად, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ანგარიშვალდებული საწარმოს ფინანსურ ანგარიშგებაზე დაკავშირებული მხარეების სამეურნეო ოპერაციების გავლენის გასარკვევად აუცილებელია ცალკე განმარტების წარდგენა.

სახელმწიფოსთან დაკავშირებული საწარმოები

25. ანგარიშვალდებული საწარმო განთავისუფლება ინფორმაციის გამჟღავნების შესახებ მე-18 პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნებისგან, თუ დაკავშირებულ მხარეთა ოპერაციები და დაუფარავი ნაშთები, მათ შორის ვალდებულებები, ეხება:
- ა) სახელმწიფოს, რომელიც აკონტროლებს ან ერთობლივად აკონტროლებს ანგარიშვალდებულ საწარმოს, ან მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს ანგარიშვალდებულ საწარმოზე; და
 - ბ) სხვა საწარმოს, რომელიც არის დაკავშირებული მხარე იმიტომ, რომ ერთი და იგივე სახელმწიფო აკონტროლებს, ან ერთობლივად აკონტროლებს ანგარიშვალდებულ საწარმოსაც და მეორე საწარმოსაც, ან მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს ორივე მათგანზე.
26. თუ ანგარიშვალდებულ საწარმოს ეხება 25-ე პუნქტით გათვალისწინებული გათავისუფლება, მან 25-ე პუნქტში ხსენებული სამეურნეო ოპერაციებისა და შესაბამისი დაუფარავი ნაშთების შესახებ უნდა გაამჟღავნოს შემდეგი ინფორმაცია:
- ა) სახელმწიფოს სახელწოდება და მისი ურთიერთობის შინაარსი ანგარიშვალდებულ საწარმოსთან (ე.ი. კონტროლი, ერთობლივი კონტროლი ან მნიშვნელოვანი გავლენა);
 - ბ) ქვემოთ (i) და (ii) პუნქტებში აღწერილი ინფორმაცია იმდენად დეტალურად, რაც საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებლებს შესაძლებლობას მისცემს, გაერკვნენ მის ფინანსურ ანგარიშგებაზე დაკავშირებული მხარის სამეურნეო ოპერაციების გავლენაში:
 - (i) თითოეული ინდივიდუალურად მნიშვნელოვანი სამეურნეო ოპერაციის შინაარსი და თანხა; და
 - (ii) სხვა სამეურნეო ოპერაციებისთვის, რომლებიც მნიშვნელოვანია ერთობლივად, მაგრამ არა ცალ-ცალკე – მათი ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მოცულობის მითითება. ამ კონტექსტში, სხვა სამეურნეო ოპერაციებში იგულისხმება 21-ე პუნქტში ჩამოთვლილი სამეურნეო ოპერაციების ტიპები.

1. ბასს 37-ში – „ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქციები“ – დაუმთავრებელი კონტრაქტი განმარტებულია შემდეგნაირად: კონტრაქტი რომლის მონაწილე მხარეებს არ შეუსრულებიათ კონტრაქტით გათვალისწინებული ვალდებულებები, ან ორივე მხარემ დაახლოებით ერთნაირად, ნაწილობრივ შეასრულა ვალდებულებები.

27. როდესაც ანგარიშვალდებული საწარმო მსჯელობს 26(ბ) პუნქტის მოთხოვნების მიხედვით გასამქლავნებელი ინფორმაციის დეტალურობის დონეზე, მან უნდა განიხილოს დაკავშირებული მხარის ურთიერთობის სიახლოვის ხარისხი და სხვა ფაქტორები, რომლებიც შესაფერისია სამეურნეო ოპერაციის მნიშვნელობის დონის დასადგენად. ასე, მაგალითად:
- ა) არის თუ არა ის მნიშვნელოვანი მოცულობით;
 - ბ) შესრულებულია თუ არა ოპერაცია არასაბაზრო პირობებით;
 - გ) სცილდება თუ არა ეს ოპერაცია საწარმოს ჩვეულებრივი ყოველდღიური საქმიანობის ფარგლებს, როგორცაა მაგალითად, კომპანიების შესყიდვა და გაყიდვა;
 - დ) მიწოდებულია თუ არა ამის შესახებ ინფორმაცია მარეგულირებელი ან საზედამხებველო ორგანიზაციისათვის;
 - ე) ინფორმირებულია თუ არა ამის შესახებ უფროსი რანგის ხელმძღვანელობა;
 - ვ) ექვემდებარება თუ არა აქციონერთა მხრიდან დამტკიცებას.

ძალაში შესვლის თარიღი

28. წინამდებარე სტანდარტი საწარმომ უნდა გამოიყენოს რეგროსპექტულად, 2011 წლის 1 იანვარს ან მის შემდეგ დაწყებული საანგარიშგებო პერიოდებისათვის. ნებადართულია ვადაზე ადრე გამოყენებაც მთლიანად, ან ნაწილობრივ, კერძოდ, 25-27-ე პუნქტებით გათვალისწინებული განთავისუფლების მოთხოვნების, რომლებიც ეხება სახელმწიფოსთან დაკავშირებულ საწარმოებს. თუ საწარმო ამ სტანდარტს, მთლიანად ან მის ნაწილს, რომელიც ეხება განთავისუფლებას, იყენებს 2011 წლის 1 იანვრამდე დაწყებული პერიოდებისთვის, მან ეს ფაქტი უნდა განმარტოს ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში.
- 28ა. 2011 წლის მაისში გამოცემულმა ფასს 10-მა, ფასს 11-მა – „ერთობლივი საქმიანობა“ და ფასს 12-მა გამოიწვია მე-3, მე-9, 11(ბ), მე-15, 19(ბ), 19(ე) და 25-ე პუნქტების შეცვლა. საწარმომ შემოადინებული ცვლილებები იმ საანგარიშგებო პერიოდში უნდა გამოიყენოს, როდესაც გამოიყენებს ფასს 10-ს, ფასს 11-სა და ფასს-12-ს.
- 28ბ. 2012 წლის ოქტომბერში გამოცემულმა დოკუმენტმა – „საინვესტიციო საწარმოები“ (ფასს 10-ში, ფასს 11-სა და ფასს 12-ში შესაგანი ცვლილებები) გამოიწვია მე-4 და მე-9 პუნქტების შეცვლა. საწარმომ შემოადინებული ცვლილებები უნდა გამოიყენოს 2014 წლის 1 იანვარს, ან მის შემდეგ დაწყებული წლიური პერიოდებისთვის. ნებადართულია ვადაზე ადრე გამოყენება. თუ საწარმო ამ ცვლილებებს უფრო ადრინდელი პერიოდისთვის გამოიყენებს, მან უნდა გამოიყენოს ყველა ცვლილება, რომელსაც ითვალისწინებს დოკუმენტი – „საინვესტიციო საწარმოები“.
- 28გ. 2013 წლის დეკემბერში გამოცემულმა დოკუმენტმა – „ფასს-ების ყოველწლიური გაუმჯობესება, 2010–2012 წლების ციკლი“– გამოიწვია მე-9 პუნქტის შეცვლა და 17ა და 18ა პუნქტების დამატება. საწარმომ შემოადინებული ცვლილებები უნდა გამოიყენოს 2014 წლის 1 ივლისს, ან მის შემდეგ დაწყებული წლიური პერიოდებისთვის. ნებადართულია ვადაზე ადრე გამოყენება. თუ საწარმო ამ ცვლილებებს უფრო ადრინდელი პერიოდისთვის გამოიყენებს, მან ეს ფაქტი უნდა განმარტოს ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში.

ბასს 24-ის (2003 წ.) გაუქმება

29. წინამდებარე სტანდარტი ჩაენაცვლა ბასს 24-ს – „დაკავშირებულ მხარეთა განმარტებითი შენიშვნები“ (გადასინჯული 2003 წელს).